

trem necessari per avançar en camps tan significativament polèmics com els abordats per Pavone: violència, capteniment polític, valoració dels esdeveniments considerats crucials, guerra de classe, guerra patriòtica, motivació dels combatents, etc. Què no s'ha de pensar del tractament que podria donar-se de polèmiques fossilitzades en la seva deformatat original en un sector i en l'altre?: guerra i/o revolució, per triar un exemple de l'imaginari *resistent* internacional, particularment acre a l'Espanya i a la Catalunya republicanes. En aquest sentit caldria recordar tan sols el primer aspecte analitzat per Pavone i tan repetit en tot conflicte: el concepte de traïció i les diverses versions (sinceres) que es poden donar sobre qui és el traïdor en un esdeveniment concret. Quina fou, si no, l'acusació bàsica contra l'enemic polític, àdhuc, sinó principalment, entre els agrupats en un mateix bàndol tot al llarg de la *nostra* contesa civil?

Ara que a la llum de l'experiència europea a la Segona Guerra Mundial, la Guerra d'Espanya ha superat ja el seu isolament com a fenomen particular i el deix de folklorisme aportat per la catalogació com a *darrera guerra romàntica*, l'obra de Pavone hauria de servir-nos d'estímul cap a una comprensió més profunda de la nostra història atacant l'arrel dels nostres fantasmes, com ha fet l'antic lluitador antifeixista, en comptes de fer veure que els enterrem a cop de desplaçar-los de la vida pública. Pavone mateix s'encarregà de llançar-nos —i no sols als especialistes sobre el cas espanyol— aquest desafiament en el col·loqui internacional sobre guerres civils celebrat a Barcelona a finals de 1992, venint a parlar-nos de *Guerra Civil Europea* a casa nostra. Seria bo una mica d'entusiasme a l'hora de recollir-ne el guant.

MARTÍ MARÍN I CORBERA

Lluís BARBÉ, *Curs d'introducció a l'economia. II. L'escala neoclàssica, Keynes i Schumpeter*, col. «Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona», Barcelona, UAB, 1992.

Teoria econòmica des del somriure

No és fàcil ensopegar amb manuals universitaris que siguin mereixedors de recensió fora d'uns circuits molt restringits. El llibre de Lluís Barbé és una notable excepció a la regla. L'atribut que el singularitza pot ésser ràpidament definit: l'obra més divertida que mai s'ha publicat en català sobre temàtica econòmica.

Malgrat això, no és un llibre per al gran públic. El títol, com passa sempre, no diu tota la veritat. No és del tot cert que sigui un «curs». Tampoc no es un «manual». És un llibre encisador, per llegir, per guardar (pensant en una futura consulta o relectura), no un seguit de receptes per estudiar o memoritzar. Ben bé no és tampoc una «introducció»: és cert que es presenten amb cura pedagògica les categories econòmiques estàndard, amb els autors que les varen concebre o refinar; però es tracta d'una obra per a iniciats. Qui en pot assaborir millor les virtuts i les qualitats és el llicenciat en econòmiques que ja ha oblidat el 90% dels temes específics que va estudiar quan feia la carrera.

Convé recordar, en aquest sentit, que hi ha un grapat de milers de llicenciats en econòmiques als països de parla catalana. Sens dubte constitueixen un col·lectiu força variat pel que fa a les seves ocupacions particulars, tarannà personal o preferències polítiques. Però tenen un tret en comú destacat: pràcticament ningú no llegeix llibres d'economia teòrica. Tot i així, a molts dels economistes ja situats des del punt de vista pro-

fessional potser els plauria fer un curs d'actualització dels coneixements, de reciclatge cultural, mentre no haguessin d'esmerçar molts esforços ni sacrificis per dur a terme el projecte. Per aquestes persones el llibre de Lluís Barbé és un regal excel·lent.

Respecte del contingut material, només apuntaré que l'obra passa revista al pensament econòmic del període 1870-1950, amb unes ràpides pinzellades addicionals sobre els darrers i els propers cinquanta anys. L'autor analitza els conceptes i les modelitzacions que han mostrat una vitalitat acadèmica perdurable, i presenta els autors que les varen inventar. Per captar el to general n'hi haurà prou d'assenyalar com són batejats els capítols de la primera part: *La revelació marginalista*, *Profeta fora de test* (Walras), *El noi de la Rosa* (Edgeworth), *L'economista a la teulada* (Marshall), *Intercanvis fins al cor*, *El colador i les tisores*, *La hipermuntanya màgica*, *La farga de Vulcà*, *El mont de Venus*, *La fontana de les momes*, *La fira de Santa Llúcia*, *De jornals i cuponades*, *La drecera cap a Xauxa*, *El desconcert de Gal·la* [Placidia].

Ara bé, avui els estudiants universitaris estan més farcits d'imatges televisives o d'expressions rockeres que de referències cultes i vocabulari noucentista. Per aquest motiu cal reconèixer que moltes facècies no són a l'abast d'un estudiant representatiu. Per il·lustrar-ho amb un exemple: ben pocs estudiants de primer any són capaços d'adonar-se que els «pastors escatològics» que en cert moment, sense gaire rebombori, compareixen davant del lector són precisament uns famosos personatges nostrats. M'agradaria equivocar-me, però crec que proquíssims estudiants agafaran el diccionari per esbrinar el significat del terme *escatològic* i, per tant, no arribaran a entendre que aquests subjectes que han passat gairebé furtivament pel davant del seu nas són els entranyables *caganers*, que esdevenen —seguint els suggeriments de Marshall— un exemple de «pastors marginals». Efectivament, com diu el Fabra, *escatologia* significa «estudi dels excrements».

Irreverent, però mai sagnant; amb permanents clucs d'ull de complicitat adreçats als lectors amb inquietuds culturals; amb un immens ventall de punts de referència (mitologia clàssica, contes infantils, gran literatura, òpera, música pop, cinema, costumari català); sempre amb un to burleta i amb el comentari humorístic a punt de saltar en qualsevol moment. Originalitat a betzef, pel que fa a l'estil i al to: un estil viu i ple de joia; i un to de lliurepensador il·lustrat, amb unes gotes de sornegueria i d'heterodòxia enfront de les idees heretades i de les jerarquies institucionals. En definitiva, una molt destacada aportació al patrimoni cultural català, que no seria just que se l'emportés el vent i caigués en l'oblit.

ALFONS BARCELÓ

Jane JACOBS, *Las ciudades y la riqueza de las naciones*. Barcelona Ariel, 1986, 267 ps. (Traducció: Ignacio Hierro)

Ja sé que no és un llibre molt recent, però —coses que passen— el vaig descobrir per casualitat fa pocs mesos. I em va complaure força. És tracta d'un text amb idees, amb suggeriments interpretatius, amb unes propostes de filtres analítics novells. D'altra banda, un petit sondeig casolà m'ha mostrat que és poc conegut entre els científics socials de casa nostra. I és una llàstima perquè es tracta d'una obra clarament recomanable per als historiadors, economistes, geògrafs, urbanistes i sociòlegs. A més, cal subratllar que l'estil és planer i que no hi ha cap barrera lèxica, estadística o matemàtica.

L'eix argumental bàsic és el següent. L'economia és contemplada en termes orgà-